

कृषक /उद्गमी स्तर

उच्च पहाडी क्षेत्रको पशुपालन र चरन बिकासमा जलवायु परिवर्तनले
पारेको असर तथा अनुकुलन तालिम

पाठ्यक्रम तयारी

श्री दिनेश परियार संयोजक (NARC)

श्री शंकर साह सदस्य (राष्ट्रिय चरन तथा पशु आहारा केन्द्र)

डा. नजुमा जोशी सदस्य (तालिम तथा प्रसार निर्देशनालय)

कृषक /उद्यमी स्तर

उच्च पहाडी क्षेत्रको पशुपालन र चरन बिकासमा जलवायु परिवर्तनले पारेको असर तथा अनुकुलन तालिम

तालिमको उद्देश्य:

- खर्कहरूको स्तरोन्नति गर्दै दुध, मासु तथा उनको उत्पादन तथा उत्पादकत्व बृद्धिमा जलवायुपरिवर्तन गर्ने ।
- जलवायु परिवर्तनले पशुपालन र चरन खर्कमा पारेको असर बारे जानकारी गराउने ।
- जलवायु परिवर्तनको असर न्यूनिकरण तथा अनुकुलनका उपायहरू बारे खोजी गर्ने ।
- खर्कमा आधारित उद्यम व्यवसायहरूको विकास एवं विस्तार गर्न खर्क उपभोक्ताहरूलाई उत्प्रेरित गर्ने ।
- खर्कहरूको जैविक विविधताको संरक्षण, सम्बर्धन एवं दिगो र वैज्ञानिक उपयोग गरी पर्यावरणीय सन्तुलन कायम गर्न सहयोग पुऱ्याउने ।
- चरन खर्कहरू तथा पशुपालन व्यवसायको वैज्ञानिक व्यवस्थापनको लागि विभिन्न ब्यबहारिक र सैदान्तिक ज्ञान हस्तान्तरण गर्दै कृषकहरूको क्षमता र दक्षता अभिवृद्धि गर्ने ।

कृषक /उद्गमी स्तर

उच्च पहाडी क्षेत्रको पशुपालन तथा चरन विकासमा जलवायु परिवर्तले पारेको असर र अनुकुलन तालिम

तालिम अवधि: ६ दिने		तालिम कार्यदिन ६ दिन		
जम्मा सेशन संख्या: २४		प्रति कक्षा अवधि: १।३० घण्टा		
दिन	सेशन	विषय	सैधान्तिक	व्यवहारिक
१	१	रजिस्ट्रेशन, परिचय, अपेक्षा संकलन, तालिमको उदेश्य र महत्व	१	
	२	जलवायु परिवर्तन र यस संग सम्बन्धित शब्दहरूको परिचय	१	
	३	जलवायु परिवर्तनका तत्वहरू (मौषम, वर्षा, तापक्रम) र हरितगृह ग्यास	१	
	४	पशु पालन व्यवसायको परिचय, महत्व र वर्तमान अवस्था	१	
२	५	जलवायु परिवर्तनका कारणहरू र यसले पशुपन्छीहरूको शारिरीक अवस्था तथा प्रजनन प्रणालीमा पार्ने असर र अनुकुलनका उपायहरू	१	
	६	पशुपन्छीबाट हुने वातावरणीय प्रदुषण यसले वातावरणमा पार्ने असरहरू र न्युनिकरणका उपायहरू	१	
	७	प्रदुषण न्युनीकरण र जलवायु परिवर्तन अनुकुलनका लागि सुधारिएको गोठ/ खोरको महत्व, सुधारिएको गोठ खोर निर्माण गर्दा ध्यान दिनु पर्ने कुराहरू र उपयुक्त प्रविधि	१	
	८	जलवायु परिवर्तनले पशु स्वास्थ्यमा पार्ने असर र जोखिमहरू उपचारमा देखिएका चुनौतीहरू	१	
३	९	जलवायु परिवर्तनले चरन खर्कमा पारेको असर तथा न्युनिकरणका उपायहरू	१	
	१०	जलवायु परिवर्तनले पशुजन्य उत्पादनमा पार्ने सक्ने असरहरू तथा न्युनिकरणका उपायहरू	१	
	११	रैथाने घांस संरक्षण तथा व्यवस्थापन	१	
	१२	चरन खर्कको अवस्था अनुसार चरिचरन गर्ने पशु संख्या निर्धारण	१	
४	१३	चरन खर्कमा उन्नत भुइघांस तथा डालेघांस व्यवस्थापन	१	
	१४	गुणस्तरिय घाँसको वीड उत्पादन, संकलन, प्रसाधन तथा भण्डारण र यसमा जलवायु परिवर्तनको असर		
	१५	उच्च पहाडी क्षेत्रमा घांस संरक्षण गर्ने तरिका (हे तथा साइलेज)		१
	१६	चरन खर्क विकासमा स्थानीय समुदायको भूमिका तथा यस सम्बन्धी नीतिगत व्यवस्था	१	

५	१७+१८+१९+ २०	जलवायु परिवर्तनले पारेको असर र अनुकुलनका लागि अपनाइएका उपाएहरुको अवलोकन तथा मामिला अध्ययनका लागि फिल्ड भ्रमण		४
६	२१-२२	फिल्ड रिपोर्ट तयारी, परस्तुतिकरण	२	
	२३	स्थानिय स्तरमा जलवायु परिवर्तन अनुकुलन योजना तयारी		
	२४	पशु प्रजनन व्यवस्थापन, पशुपन्छीमा देखा पर्ने प्रमुख रोगहरु,	१	
		अन्तिम मूल्यांकन, पंमाणपत्र वितरण, तालिमको समिक्षा र समापन		

१ शिर्षक : रजिष्ट्रेशन, अपेक्षा संकलन र तालिमको उद्देश्यबारे जानकारी

दिन : पहिलो

सेशन : १

समय : १ घण्टा ३० मिनेट

उद्देश्य

- सहभागीको नाम दर्ता परिचय र अपेक्षा संकलन गर्ने ।
- सहभागीहरूमा विषयबस्तको जानकारी बारे छलफल गर्ने ।
- तालिमको उद्देश्य र महत्व बारे जानकारी गराउने ।

उपशिर्षकहरू :

- सहभागीहरूको नाम र अन्य विवरणहरू दर्ता
- तालिम अबधिमा पालना गर्नुपर्ने नियमहरू बनाउने ।
- परिचय र अपेक्षा संकलन
- तालिमको उद्देश्य र महत्व बारे जानकारी ।

उपलब्धी :

शेषनको अन्त्य सम्ममा सहभागीहरूले तालिमको उद्देश्य र महत्व बारे बुझ्ने छन् ।

विधि :

प्रशिक्षण र छलफल

तालिम सामग्री :

ट्वाईट बोर्ड, मल्टिमिडिया, मार्कर

प्रशिक्षण योजना :

- कक्षाकोठा व्यवस्थापन र सिकाईको लागि वातावरण सृजना (१० मिनेट)
- परिचयात्मक कार्यक्रम र अपेक्षा संकलन (२० मिनेट)
- तालिमको महत्व र उद्देश्यबारे जानकारी (२० मिनेट)
- तालिम अबधिमा पालना गर्नुपर्ने नियमहरूको बारे जानकारी (२० मिनेट)
- छलफल र शेषनको समग्र निचोड (२० मिनेट)

२ शिर्षक : जलवायु परिवर्तन र यससंग सम्बन्धित शब्दहरूको परिचय

दिन : पहिलो

सेशन : २

समय : १ घण्टा ३० मिनेट

उद्देश्य : सहभागीहरूलाई जलवायु परिवर्तनको परिचय, वर्तमान अवस्था र यससंग सम्बन्धित विभिन्न शब्दहरूको बारेमा जानकारी गराउने ।

उपशिर्षकहरू :

- जलवायु परिवर्तनको परिचय
- जलवायु परिवर्तनको वर्तमान स्थिति
- यससंग सम्बन्धित विभिन्न शब्दहरूको परिचय

उपलब्धी : शेषनको अन्त्य सम्ममा सहभागीहरूले जलवायु परिवर्तनको परिचय, वर्तमान अवस्था र यससंग सम्बन्धित विभिन्न शब्दहरूको बारे बुझ्ने छन् ।

विधि : प्रशिक्षण र छलफल

तालिम सामग्री : ट्वाईट बोर्ड, मल्टिमिडिया, मार्कर

प्रशिक्षण योजना :

- कक्षाकोठा ब्यबस्थापन र सिकाईको लागि वातावरण सृजना (१५ मिनेट)
- जलवायु परिवर्तनको परिचय (२० मीनेट)
- जलवायु परिवर्तनको वर्तमान स्थिति (२० मीनेट)
- यससंग सम्बन्धित विभिन्न शब्दहरूको परिचय (२० मीनेट)
- छलफल र शेषनको समग्र निचोड (१५ मिनेट)

३ शिर्षक : जलवायु परिवर्तनका तत्वहरू (मौषम, बर्षा, तापक्रम र हरितगृह ग्याँस आदि)

दिन : पहिलो

सेशन : ३

समय : १ घण्टा ३० मिनेट

उद्देश्य :

सहभागीहरूलाई जलवायु परिवर्तनका तत्वहरू जस्तै : मौषम, वर्षा, तापक्रम र हरितगृह ग्याँस आदि बारे जानकारी गराउने ।

उपशिर्षकहरू :

- जलवायु परिवर्तनका तत्वहरूको परिचय
- जलवायु परिवर्तनका तत्वहरू मौषम, वर्षा, तापक्रम, आद्रता आदि बारे जानकारी
- हरित गृह ग्याँसको परिचय र उत्सर्जनको अवस्था

उपलब्धी :

शेषनको अन्त्य सम्ममा सहभागीहरूले जलवायु परिवर्तनका तत्वहरू जस्तै : मौषम, वर्षा, तापक्रम र हरितगृह ग्याँस आदि बारे जानकारी प्राप्त गर्नेछन् ।

बिधि :

प्रशिक्षण र छलफल

तालिम सामग्री :

ट्वाईट बोर्ड, मल्टिमिडिया, मार्कर

प्रशिक्षण योजना :

- कक्षाकोठा ब्यबस्थापन र सिकाईको लागि वातावरण सृजना (१५ मिनेट)
- जलवायु परिवर्तनका तत्वहरूको परिचय (२० मिनेट)
- जलवायु परिवर्तनका तत्वहरू मौषम, वर्षा, तापक्रम, आद्रता आदि बारे जानकारी (२० मिनेट)
- हरित गृह ग्याँसको परिचय र उत्सर्जनको अवस्था (२० मिनेट)
- छलफल र शेषनको समग्र निचोड (१५ मिनेट)

४ शिर्षक :

पशुपालन व्यवसायको परिचय, महत्व र वर्तमान अवस्था

दिन : पहिलो

सेशन : ४

समय : १ घण्टा ३० मिनेट

उद्देश्य :

सहभागीहरूलाई पशुपालन व्यवसायको परिचय, महत्त्व र वर्तमान अवस्थाको बारेमा जानकारी गराउने ।

बारे जानकारी गराउने ।

उपशिर्षकहरू :

- पशुपालन व्यवसायको परिचय
- पशुपालन व्यवसायको वर्तमान अवस्था
- उच्च पहाडी क्षेत्रमा पशुपालन व्यवसायको महत्त्व र संभावना

उपलब्धी :

सहभागीहरूलाई पशुपालन व्यवसायको परिचय, महत्त्व र वर्तमान अवस्थाको बारेमा जानकारी हासिल गर्ने छन् ।

बिधि :

प्रशिक्षण र छलफल

तालिम सामाग्री :

ट्वार्ट बोर्ड, मल्टिमिडिया, मार्कर

प्रशिक्षण योजना :

- कक्षाकोठा व्यवस्थापन र सिकाईको लागि वातावरण सृजना (१५ मिनेट)
- पशुपालन व्यवसायको परिचय (२० मिनेट)
- पशुपालन व्यवसायको वर्तमान अवस्था (२० मिनेट)
- उच्च पहाडी क्षेत्रमा पशुपालन व्यवसायको महत्त्व र संभावना (२० मिनेट)
- छलफल र शेषनको समग्र निचोड (१५ मिनेट)

५ शिर्षक : जलवायु परिवर्तनका कारणहरु, यसले पशुपंक्षीको शारिरीक अवस्था तथा प्रजनन् प्रणालीमा पार्ने असर र अनुकुलनका उपायहरु

दिन : दोश्रो

सेशन : १

समय : १ घण्टा ३० मिनेट

उद्देश्य :

सहभागीहरुलाई जलवायु परिवर्तनका कारणहरु, यसले पशुपंक्षीको शारिरीक र प्रजनन् प्रणालीमा पार्ने असर तथा अनुकुलनका उपायहरुको खोजी गर्ने ।

उपशिर्षकहरु :

- जलवायु परिवर्तनका कारणहरु
- जलवायु परिवर्तनले पशुपंक्षीको शारिरीक अवस्थामा पार्ने असरहरु
- जलवायु परिवर्तनले पशुपंक्षीको प्रजनन् प्रणालीमा पार्ने असरहरु
- अनुकुलनका उपायहरु

उपलब्धी :

शेषनको अन्त्य सम्ममा सहभागीहरुले जलवायु परिवर्तनका कारणहरु, यसले पशुपंक्षीको शारिरीक अवस्था र प्रजनन् प्रणालीमा पार्ने असर तथा अनुकुलन बारे जानकारी प्राप्त गर्ने छन् ।

बिधि :

प्रशिक्षण र छलफल

तालिम सामग्री :

ह्वार्ट बोर्ड, मल्टिमिडिया, मार्कर

प्रशिक्षण योजना :

- कक्षाकोठा व्यवस्थापन र सिकाईको लागि वातावरण सृजना (५ मिनेट)
- जलवायु परिवर्तनका कारणहरु (२० मिनेट)
- जलवायु परिवर्तनले पशुपंक्षीको शारिरीक अवस्थामा पार्ने असरहरु (२० मिनेट)
- जलवायु परिवर्तनले पशुपंक्षीको प्रजनन् प्रणालीमा पार्ने असरहरु (२० मिनेट)
- अनुकुलनका उपायहरु (२० मिनेट)
- छलफल र शेषनको समग्र निचोड (५ मिनेट)

६) शिर्षक : पशुपन्क्षीबाट हुने वातावरणीय प्रदुषण यसले वातावरणमा पार्ने असरहरु र न्युनिकरणका उपायहरु

दिन : दोश्रो

सेशन : २

समय : १ घण्टा ३० मिनेट

उद्देश्य :

सहभागीहरुलाई पशुपन्क्षीबाट हुने वातावरणीय प्रदुषण, प्रदुषण न्युनिकरणमा सुधारिएको गोठको महत्व, सुधारिएको गोठ खोर निर्माण गर्दा ध्यान दिनु पर्ने कुराहरु बारे जानकारी गराउने ।

उपशिर्षकहरु :

- पशुपन्क्षीबाट हुने वातावरणीय प्रदुषण
- प्रदुषण न्युनिकरणमा सुधारिएको गोठ खोरको महत्व
- सुधारिएको गोठ खोर निर्माण गर्दा ध्यान दिनु पर्ने कुराहरु

उपलब्धी :

शेषनको अन्त्य सम्ममा सहभागीहरुले पशुपन्क्षीबाट हुने वातावरणीय प्रदुषण, प्रदुषण न्युनिकरणमा सुधारिएको गोठको महत्व, सुधारिएको गोठ खोर निर्माण गर्दा ध्यान दिनु पर्ने कुराहरु बारे जानकारी प्राप्त गर्ने छन् ।

बिधि :

प्रशिक्षण र छलफल

तालिम सामाग्री :

ह्वार्ट बोर्ड, मल्टिमिडिया, मार्कर

प्रशिक्षण योजना :

- कक्षाकोठा व्यवस्थापन र सिकाईको लागि वातावरण सृजना (१५ मिनेट)
- पशुपन्क्षीबाट हुने वातावरणीय प्रदुषण (२० मिनेट)
- प्रदुषण न्युनिकरणमा सुधारिएको गोठ खोरको महत्व (२० मिनेट)
- सुधारिएको गोठ खोर निर्माण गर्दा ध्यान दिनु पर्ने कुराहरु (२० मिनेट)
- छलफल र शेषनको समग्र निचोड (१५ मिनेट)

७ शिर्षक :

प्रदुषण न्युनीकरण र जलवायु परिवर्तन अनुकुलनका लागि सुधारिएको गोठ/ खोरको महत्व, सुधारिएको गोठ खोर निर्माण गर्दा ध्यान दिनु पर्ने कुराहरु र उपयुक्त प्रविधि

दिन : दोश्रो

सेशन : ३

समय : १ घण्टा ३० मिनेट

उद्देश्य :

सहभागीहरुलाई प्रदुषण न्युनीकरण र जलवायु परिवर्तन अनुकुलनका लागि सुधारिएको गोठ/खोरको महत्व, सुधारिएको गोठ/खोर निर्माण गर्दा ध्यान दिनुपर्ने कुराहरु र उपयुक्त प्रविधि बारे जानकारी गराउने ।

उपशिर्षकहरु :

- प्रदुषण न्युनीकरण र जलवायु परिवर्तन अनुकुल सुधारिएको गोठ/खोरको परिचय र महत्व
- जलवायु परिवर्तन अनुकुल सुधारिएको गोठ/खोर निर्माण गर्दा ध्यान दिनुपर्ने कुराहरु
- जलवायु परिवर्तन अनुकुल सुधारिएको गोठ/खोर निर्माण प्रविधि

उपलब्धी :

शेषनको अन्त्य सम्ममा सहभागीहरुले जलवायु परिवर्तन अनुकुल सुधारिएको गोठ/खोर निर्माण गर्दा ध्यान दिनुपर्ने कुराहरु र उपयुक्त प्रविधि बारे जानकारी प्राप्त हुनेछ ।

बिधि :

प्रशिक्षण र छलफल

तालिम सामग्री :

ट्वाईट बोर्ड, मल्टिमिडिया, मार्कर

प्रशिक्षण योजना :

- कक्षाकोठा व्यवस्थापन र सिकाईको लागि वातावरण सृजना (१५ मिनेट)
- प्रदुषण न्युनीकरण र जलवायु परिवर्तन अनुकुल सुधारिएको गोठ/खोरको परिचय र महत्व (२० मिनेट)
- जलवायु परिवर्तन अनुकुल सुधारिएको गोठ/खोर निर्माण गर्दा ध्यान दिनुपर्ने कुराहरु (२० मिनेट)
- जलवायु परिवर्तन अनुकुल सुधारिएको गोठ/खोर निर्माण प्रविधि (२० मिनेट)
- छलफल र शेषनको समग्र निचोड (१५ मिनेट)

८ शिर्षक : जलवायु परिवर्तनले पशु स्वास्थ्यमा पार्ने असर र जोखिमहरु तथा स्वास्थ्य उपचारमा देखिएका चुनौतिहरु

दिन : दोश्रो

सेशन : ४

समय : १ घण्टा ३० मिनेट

उद्देश्य :

सहभागीहरुलाई जलवायु परिवर्तनले पशु स्वास्थ्यमा पार्ने असर र जोखिमहरु तथा स्वास्थ्य उपचारमा देखिएका चुनौतिहरु बारे जानकारी गराउने ।

उपशिर्षकहरु :

- जलवायु परिवर्तनले पशु स्वास्थ्यमा पार्ने असर र जोखिमहरु
- पशुपंक्षीमा देखापर्ने प्रमुख रोगहरु
- पशुस्वास्थ्य उपचारमा देखिएका चुनौतिहरु

उपलब्धी :

शेषनको अन्त्य सम्ममा सहभागीहरुले जलवायु परिवर्तनले पशु स्वास्थ्यमा पार्ने असर र जोखिमहरु तथा स्वास्थ्य उपचारमा देखिएका चुनौतिहरु बारे जानकारी प्राप्त गर्नेछन् ।

बिधि :

प्रशिक्षण र छलफल

तालिम सामाग्री :

ट्वार्ट बोर्ड, मल्टिमिडिया, मार्कर

प्रशिक्षण योजना :

- कक्षाकोठा ब्यबस्थापन र सिकाईको लागि वातावरण सृजना (१५ मिनेट)
- जलवायु परिवर्तनले पशु स्वास्थ्यमा पार्ने असर र जोखिमहरु (२० मिनेट)
- पशुपंक्षीमा देखापर्ने प्रमुख रोगहरु (२० मिनेट)
- पशुस्वास्थ्य उपचारमा देखिएका चुनौतिहरु (२० मिनेट)
- छलफल र शेषनको समग्र निचोड (१५ मिनेट)

९ शिर्षक : जलवायु परिवर्तनले चरन खर्कमा पारेको असर तथा न्यूनिकरणका उपायहरु

दिन : तेश्रो

सेशन : १

समय : १ घण्टा ३० मिनेट

उद्देश्य :

सहभागीहरुलाई जलवायु परिवर्तनले चरन खर्कमा पारेको असर तथा न्यूनिकरणका उपायहरु बारे जानकारी गराउने ।

उपशिर्षकहरु :

- चरन खर्कको परिचय, महत्व र वर्तमान अवस्था
- जलवायु परिवर्तनले चरन खर्कमा पारेको असरहरु
- न्यूनिकरणका तथा अनुकूलनका उपायहरु

उपलब्धी :

शेषनको अन्त्य सम्ममा सहभागीहरुले चरन खर्कमा पारेको असर तथा न्यूनिकरणका उपायहरु बारे जानकारी प्राप्त गर्नेछन् ।

बिधि :

प्रशिक्षण र छलफल

तालिम सामाग्री :

ट्वाइट बोर्ड, मल्टिमिडिया, मार्कर

प्रशिक्षण योजना :

- कक्षाकोठा व्यवस्थापन र सिकाईको लागि वातावरण सृजना (१५ मिनेट)
- चरन खर्कको परिचय, महत्व र वर्तमान अवस्था (२० मिनेट)
- जलवायु परिवर्तनले चरन खर्कमा पारेको असरहरु (२० मिनेट)
- न्यूनिकरणका उपायहरु तथा अनुकूलनका उपायहरु (२० मिनेट)
- छलफल र शेषनको समग्र निचोड (१५ मिनेट)

१० शिर्षक : जलवायु परिवर्तनले पशुपंक्षीजन्य पदार्थको उत्पादनमा पार्न सक्ने असरहरू तथा न्यूनिकरणका उपायहरू

दिन : तेस्रो

सेशन : २

समय : १ घण्टा ३० मिनेट

उद्देश्य :

सहभागीहरूलाई जलवायु परिवर्तनले पशुपंक्षीजन्य पदार्थको उत्पादनमा पार्न सक्ने असरहरू तथा न्यूनिकरणका उपायहरू बारे जानकारी गराउने ।

उपशिर्षकहरू :

- जलवायु परिवर्तनले दुध, फुल, मासु र उन उत्पादनमा पार्न सक्ने असरहरू
- पशुपंक्षीमा दुध, फुल, मासु, उन उत्पादन प्रकृया
- न्यूनिकरणका तथा अनुकूलनका उपायहरू

उपलब्धी :

शेषनको अन्त्य सम्ममा सहभागीहरूले जलवायु परिवर्तनले पशुपंक्षीजन्य पदार्थको उत्पादनमा पार्न सक्ने असरहरू तथा न्यूनिकरणका उपायहरू बारे जानकारी प्राप्त गर्नेछन् ।

विधि :

प्रशिक्षण र छलफल

तालिम सामग्री :

ट्वाइट बोर्ड, मल्टिमिडिया, मार्कर

प्रशिक्षण योजना :

- कक्षाकोठा व्यवस्थापन र सिकाईको लागि वातावरण सृजना (१५ मिनेट)
- जलवायु परिवर्तनले दुध, फुल, मासु र उन उत्पादनमा पार्न सक्ने असरहरू (२० मिनेट)
- पशुपंक्षीमा दुध, फुल, मासु, उन उत्पादन प्रकृया (२० मिनेट)
- न्यूनिकरणका उपायहरू तथा अनुकूलनका उपायहरू (२० मिनेट)
- छलफल र शेषनको समग्र निचोड (१५ मिनेट)

११ शिर्षक : रैथाने घाँस संरक्षण तथा व्यवस्थापन

दिन : तेस्रो

सेशन : ३

समय : १ घण्टा ३० मिनेट

उद्देश्य :

सहभागीहरूलाई चरन खर्कमा पाईने रैथाने घाँस संरक्षण तथा व्यवस्थापनका उपायहरूको खोजी गर्ने ।

उपशिर्षकहरू :

- चरन खर्कमा पाईने रैथाने घाँसको परिचय र महत्व
- चरन खर्कमा पाईने रैथाने घाँसको खेती गर्ने तथा बीउ उत्पादन गर्ने तरिकाहरू
- रैथाने घाँसको संरक्षण तथा व्यवस्थापन

उपलब्धी :

शेषनको अन्त्य सम्ममा सहभागीहरूले चरन खर्कमा पाईने रैथाने घाँसको परिचय, महत्व, संरक्षण तथा व्यवस्थापन बारे जानकारी प्राप्त हुनेछ ।

बिधि :

प्रशिक्षण र छलफल

तालिम सामाग्री :

ट्वाईट बोर्ड, मल्टिमिडिया, मार्कर

प्रशिक्षण योजना :

- कक्षाकोठा व्यवस्थापन र सिकाईको लागि वातावरण सृजना (१५ मिनेट)
- चरन खर्कमा पाईने रैथाने घाँसको परिचय र महत्व (२० मिनेट)
- रैथाने घाँसको खेती गर्ने तथा बीउ उत्पादन गर्ने तरिकाहरू (२० मिनेट)
- रैथाने घाँसको संरक्षण तथा व्यवस्थापन (२० मिनेट)
- छलफल र शेषनको समग्र निचोड (१५ मिनेट)

१२ शिर्षक : चरन खर्कको अवस्था अनुसार चरिचरन गर्ने पशु संख्या निर्धारण

दिन : तेश्रो

सेशन : ४

समय : १ घण्टा ३० मिनेट

उद्देश्य :

सहभागीहरूलाई चरन खर्कको अवस्था अनुसार चरिचरन गर्ने पशु संख्या निर्धारण बारे जानकारी गराउने ।

उपशिर्षकहरू :

- नेपालको चरन खर्कमा पशु संख्याको चाप
- चरन खर्कले चरिचरन गर्ने पशु धान्न सक्ने क्षमता
- घुम्ति चरन प्रणाली

उपलब्धी :

शेषनको अन्त्य सम्ममा सहभागीहरूले चरन खर्कको अवस्था अनुसार चरिचरन गर्ने पशु संख्या निर्धारण बारे जानकारी प्राप्त गर्नेछन् ।

बिधि :

प्रशिक्षण र छलफल

तालिम सामग्री :

ट्वाइट बोर्ड, मल्टिमिडिया, मार्कर

प्रशिक्षण योजना :

- कक्षाकोठा व्यवस्थापन र सिकाईको लागि वातावरण सृजना (१५ मिनेट)
- नेपालको चरन खर्कमा पशु संख्याको चाप (२० मिनेट)
- चरन खर्कले चरिचरन गर्ने पशु धान्न सक्ने क्षमता (२० मिनेट)
- घुम्ति चरन प्रणाली (२० मिनेट)
- छलफल र शेषनको समग्र निचोड (१५ मिनेट)

१३ शिर्षक : चरन खर्कमा उन्नत भुई तथा डाले घाँस ब्यबस्थापन

दिन : चौथो

सेशन : १

समय : १ घण्टा ३० मिनेट

उद्देश्य :

सहभागीहरूलाई चरन खर्कमा हुन सक्ने उन्नत भुई तथा डाले घाँस ब्यबस्थापनको विभिन्न पक्षहरूबारे जानकारी गराउने ।

उपशिर्षकहरू :

- चरन खर्कमा हुन सक्ने उन्नत भुई तथा डाले घाँसको परिचय र महत्व
- चरन खर्क हुन सक्ने उन्नत भुई तथा डाले घाँसको खेती गर्ने तरिकाहरू
- उन्नत भुई तथा डाले घाँसको संरक्षण तथा ब्यबस्थापन

उपलब्धी :

शेषनको अन्त्य सम्ममा सहभागीहरूले चरन खर्कमा हुन सक्ने उन्नत भुई तथा डाले घाँसको परिचय र महत्व, संरक्षण तथा ब्यबस्थापन बारे जानकारी प्राप्त हुनेछ ।

बिधि :

प्रशिक्षण र छलफल

तालिम सामाग्री :

ट्वार्ट बोर्ड, मल्टिमिडिया, मार्कर

प्रशिक्षण योजना :

- कक्षाकोठा ब्यबस्थापन र सिकाईको लागि वातावरण सृजना (१५ मिनेट)
- चरन खर्कमा हुन सक्ने उन्नत भुई तथा डाले घाँसको परिचय र महत्व (२० मिनेट)
- उन्नत भुई तथा डाले घाँसको खेती गर्ने तरिकाहरू (२० मिनेट)
- उन्नत भुई तथा डाले घाँसको संरक्षण तथा ब्यबस्थापन (२० मिनेट)
- छलफल र शेषनको समग्र निचोड (१५ मिनेट)

१४ शिर्षक : गुणस्तरीय घाँसको बीउ उत्पादन, संकलन, प्रसोधन तथा भण्डारण र यसमा जलवायु परिवर्तनको असर

दिन : चाथो

सेशन : २

समय : १ घण्टा ३० मिनेट

उद्देश्य :

सहभागीहरुलाई चरन खर्कमा गुणस्तरीय घाँसको बीउ उत्पादन, संकलन, प्रसोधन र भण्डारण बारे जानकारी गराउने ।

उपशिर्षकहरु :

- गुणस्तरयुक्त घाँसको बीउको परिचय र महत्व
- गुणस्तरयुक्त घाँसको बीउमा हुनुपर्ने गुणहरु
- गुणस्तरीय घाँसको बीउ उत्पादन तथा भण्डारण प्रविधि

उपलब्धी :

शेषनको अन्त्य सम्ममा सहभागीहरुले चरन खर्कमा गुणस्तरीय घाँसको बीउ उत्पादन, संकलन, प्रसोधन र भण्डारण प्रविधि बारे जानकारी प्राप्त हुनेछ ।

बिधि :

प्रशिक्षण र छलफल

तालिम सामग्री :

ट्वार्ट बोर्ड, मल्टिमिडिया, मार्कर

प्रशिक्षण योजना :

- कक्षाकोठा व्यवस्थापन र सिकाईको लागि वातावरण सृजना (१५ मिनेट)
- गुणस्तरयुक्त घाँसको बीउको परिचय र महत्व (२० मिनेट)
- गुणस्तरयुक्त घाँसको बीउमा हुनुपर्ने गुणहरु (२० मिनेट)
- गुणस्तरीय घाँसको बीउ उत्पादन तथा भण्डारण प्रविधि (२० मिनेट)
- छलफल र शेषनको समग्र निचोड (१५ मिनेट)

१५ शिर्षक : उच्च पहाडी क्षेत्रमा घाँस संरक्षण गर्ने तरिका (हे तथा साईलेज)

दिन : चौथो

सेशन : ३

समय : १ घण्टा ३० मिनेट

उद्देश्य :

सहभागीहरुलाई उच्च पहाडी क्षेत्रमा घाँस संरक्षण गर्ने तरिका बारे जानकारी गराउने ।

उपशिर्षकहरु :

- घाँस संरक्षणको परिचय र महत्व
- हे बनाउने तरिका
- साईलेज बनाउने तरिका

उपलब्धी :

शेषनको अन्त्य सम्ममा सहभागीहरुले उच्च पहाडी क्षेत्रमा घाँस संरक्षण गर्ने तरिका बारे जानकारी प्राप्त गर्नेछन् ।

विधि : प्रशिक्षण र छलफल

तालिम सामाग्री : हवाईट बोर्ड, मल्टिमिडिया, मार्कर

प्रशिक्षण योजना :

➤ कक्षाकोठा ब्यवस्थापन र सिकाईको लागि वातावरण सृजना	(१५ मिनेट)
➤ घाँस संरक्षणको परिचय र महत्व	(२० मिनेट)
➤ हे बनाउने तरिका	(२० मिनेट)
➤ साईलेज बनाउने तरिका	(२० मिनेट)
➤ छलफल र शेषनको समग्र निचोड	(१५ मिनेट)

१६ शिर्षक : चरन खर्क विकासमा स्थानिय समुदायको भुमिका तथा यस सम्बन्धि नीतिगत ब्यबस्था

दिन : चौथो

सेशन : ४

समय : १ घण्टा ३० मिनेट

उद्देश्य :

सहभागीहरूलाई चरन खर्क विकासमा स्थानिय समुदायको भुमिका तथा यस सम्बन्धि नीतिगत ब्यबस्थाबारे जानकारी गराउने ।

उपशिर्षकहरु :

- चरन खर्क विकासमा स्थानिय समुदायको भुमिका र महत्व
- चरन खर्क विकासमा स्थानिय समुदायले विगतमा गरेका प्रयासहरु हाल भईरहेको ब्यबस्था
- नेपाल सरकारको यस सम्बन्धि नीतिगत ब्यबस्था

उपलब्धी :

शेषनको अन्त्य सम्ममा सहभागीहरूले चरन खर्क विकासमा स्थानिय समुदायको भुमिका तथा यस सम्बन्धि नीतिगत ब्यबस्था बारे जानकारी प्राप्त हुनेछ ।

बिधि :

प्रशिक्षण र छलफल

तालिम सामाग्री :

ट्वाईट बोर्ड, मल्टिमिडिया, मार्कर

प्रशिक्षण योजना :

- कक्षाकोठा ब्यबस्थापन र सिकाईको लागि वातावरण सृजना (१५ मिनेट)
- चरन खर्क विकासमा स्थानिय समुदायको भुमिका र महत्व (२० मिनेट)
- चरन खर्क विकासमा स्थानिय समुदायले विगतमा गरेका प्रयासहरु हाल भईरहेको ब्यबस्था (२० मिनेट)
- नेपाल सरकारको यस सम्बन्धि नीतिगत ब्यबस्था (२० मिनेट)
- छलफल र शेषनको समग्र निचोड (१५ मिनेट)

१७ +१८ +१९ +२० शिर्षक : जलवायु परिवर्तनले पारेको असर र अनुकुलनका लागि अपनाईएका उपायहरुको अबलोकल तथा मामिला अध्ययनका लागि फिल्ड भ्रमण

दिन : पांचौं

सेशन : १ देखि ४ सम्म

समय : १ घण्टा ३० मिनेट

उद्देश्य :

सहभागीहरुलाई जलवायु परिवर्तनले पारेको असर र अनुकुलनका लागि अपनाईएका उपायहरुको बारे ब्यवहारिक ज्ञान उपलब्ध गराउने ।

उपशिर्षकहरु :

- जलवायु परिवर्तनले पारेको असरबारे ब्यवहारिक ज्ञान
- अनुकुलनका लागि अपनाईएका उपायहरु
- छलफल, अन्तरकृया र विश्लेषण

उपलब्धी :

शेषनको अन्त्य सम्ममा सहभागीहरुले जलवायु परिवर्तनले पारेको असर र अनुकुलनका लागि अपनाईएका उपायहरुको बारे ब्यवहारिक ज्ञान प्राप्त गर्नेछन् ।

बिधि :

फिल्ड भ्रमण र छलफल

तालिम सामाग्री : हवाईट बोर्ड, मल्टिमिडिया, मार्कर

प्रशिक्षण योजना :

- जलवायु परिवर्तनले पारेको असरबारे फिल्ड भ्रमण (३ घण्टा ३० मिनेट)
- अनुकुलनका लागि अपनाईएका उपायहरु बारे फिल्ड भ्रमण (१ घ. ३० मी.)
- छलफल, अन्तरकृया र विश्लेषण (१ घ. ३० मी.)

२१ शिर्षक : फिल्ड रिपोर्ट तयारी र प्रस्तुतिकरण

दिन : छैठौ

सेशन : १

समय : १ घण्टा ३० मिनेट

उद्देश्य :

सहभागीहरूलाई सहभागीहरूले जलवायु परिवर्तनले पारेको असर र अनुकुलनका लागि अपनाईएका उपायहरूको बारे ब्यवहारिक ज्ञान बारे जानकारी गराउने ।

उपशिर्षकहरू :

- फिल्ड रिपोर्ट तयारी
- प्रस्तुतिकरण
- छलफल, अन्तरकृया र विश्लेषण

उपलब्धी :

शेषनको अन्त्य सम्ममा सहभागीहरूले जलवायु परिवर्तनले पारेको असर र अनुकुलनका लागि अपनाईएका उपायहरूको बारे ब्यवहारिक ज्ञान बारे जानकारी प्राप्त गर्नेछन् ।

विधि :

प्रशिक्षण र छलफल

तालिम सामाग्री :

ट्वाईट बोर्ड, मल्टिमिडिया, मार्कर

प्रशिक्षण योजना :

- फिल्ड रिपोर्ट तयारी (३० मिनेट)
- प्रस्तुतिकरण (३० मिनेट)
- छलफल, अन्तरकृया र विश्लेषण (३० मिनेट)

२२ शिर्षक : स्थानिय स्तरमा जलबायु परिवर्तन अनुकुलन योजना तयारी, आवश्यकता र महत्व

दिन : छैठौं

सेशन : २

समय : १ घण्टा ३० मिनेट

उद्देश्य :

सहभागीहरूलाई स्थानिय स्तरमा जलबायु परिवर्तन अनुकुलन योजना तयारी, आवश्यकता र महत्व बारे जानकारी गराउने ।

उपशिर्षकहरू :

- स्थानिय स्तरमा जलबायु परिवर्तन अनुकुलन योजना तयारी
- स्थानिय स्तरमा जलबायु परिवर्तन अनुकुलन योजना तयारीको परिचय र आवश्यकता
- स्थानिय स्तरमा जलबायु परिवर्तन अनुकुलन योजना तयारी महत्व

उपलब्धी :

शेषनको अन्त्य सम्ममा सहभागीहरूले स्थानिय स्तरमा जलबायु परिवर्तन अनुकुलन योजना तयारी, आवश्यकता र महत्व बारे जानकारी प्राप्त गर्नेछन् ।

बिधि :

प्रशिक्षण र छलफल

तालिम सामाग्री :

ट्वाईट बोर्ड, मल्टिमिडिया, मार्कर

प्रशिक्षण योजना :

- कक्षाकोठा ब्यबस्थापन र सिकाईको लागि वातावरण सृजना (१५ मिनेट)
- स्थानिय स्तरमा जलबायु परिवर्तन अनुकुलन योजना तयारी (२० मिनेट)
- स्थानिय स्तरमा जलबायु परिवर्तन अनुकुलन योजना तयारीको परिचय र आवश्यकता (२० मिनेट)
- स्थानिय स्तरमा जलबायु परिवर्तन अनुकुलन योजना तयारी महत्व (२० मिनेट)
- छलफल र शेषनको समग्र निचोड (१५ मिनेट)

२३ शिर्षक : पशुपंक्षीहरूको लागि संतुलित आहारा र यसको महत्व

दिन : छैठौं

सेशन : ३

समय : १ घण्टा ३० मिनेट

उद्देश्य :

सहभागीहरूलाई पशुपंक्षीहरूको लागि संतुलित आहारा र यसको महत्व बारे जानकारी गराउने ।

उपशिर्षकहरू :

- संतुलित आहाराको परिचय र महत्व
- संतुलित आहारामा प्रयोग हुने कच्चा पदार्थहरू
- संतुलित आहारा बनाउने तरिका

उपलब्धी :

शेषनको अन्त्य सम्ममा सहभागीहरूले पशुपंक्षीहरूको लागि संतुलित आहारा र यसको महत्व बारे जानकारी प्राप्त गर्नेछन् ।

विधि :

प्रशिक्षण र छलफल

तालिम सामग्री :

ट्वाइट बोर्ड, मल्टिमिडिया, मार्कर

प्रशिक्षण योजना :

- कक्षाकोठा व्यवस्थापन र सिकाईको लागि वातावरण सृजना (१५ मिनेट)
- संतुलित आहाराको परिचय र महत्व (२० मिनेट)
- संतुलित आहारामा प्रयोग हुने कच्चा पदार्थहरू (२० मिनेट)
- संतुलित आहारा बनाउने तरिका (२० मिनेट)
- छलफल र शेषनको समग्र निचोड (१५ मिनेट)

२४ शिर्षक: पशु प्रजनन व्यवस्थापन र पशुपन्छीमा देखा पर्ने प्रमुख रोगहरु

दिन: छैठौं

सेशन: ४

समय: १ घण्टा ३० मिनेट

उद्देश्य:

सहभागीहरुलाई पशु प्रजनन व्यवस्थापन र पशुपन्छीमा देखा पर्ने प्रमुख रोगहरुको बारेमा जानकारी गराउने

उपशिर्षकहरु:

- प्रजननका लागिपशुको छनोट (बाखा ,भेडा ,भैसी ,गाइ)
- पशु प्रजननका तरिकाहरु र यसको फाइदा तथा वेफाइदाहरु
- गाइबाखा ,भेडा ,भैसी ,मा भाले खोजेको लक्षणपशु प्रजनन विधि र फाइदा वेफाइदा ,
- अन्तरक्रिया तथा छलफल

उपलब्धी:

शेषनको अन्तमा सहभागीहरुले पशु प्रजनन व्यवस्थापन र पशुपन्छीमा देखा पर्ने प्रमुख रोगहरु बारेमा वताउन सक्ने छन

विधी: प्रशिक्षणछलफल तथा अन्तरक्रिया,

तालिम सामाग्री:

इनामेल वोडब्राउनपेपर ,मार्कर ,मल्टिमिडिया ,

प्रशिक्षण योजना:

- प्रजननका लागिपशुको छनोट (बाखा ,भेडा ,भैसी ,गाइ)(३० मिनेट)
- पशु प्रजननका तरिकाहरु र यसको फाइदा तथा वेफाइदाहरु(३० मिनेट)
- गाइबाखा ,भेडा ,भैसी ,मा भाले खोजेको लक्षण (३० मिनेट)